

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papertoewijzing B.P.P. no. 4439 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41½ cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie, 36. — Uit de Schrift: Om wat reden spreekt God de Heere: „Memformai“? (Jer. 31:32, Hebr. 8:9). — Op en om 't kerkplein: Simon Zelotes en Levi de tollenaar. — Kerkelijk leven: Confessie en organisatie, 3; Wat leeft er in de zendingsscholen der synodocraten? 3; De tooverformule: 'n kwestie van orde; Avondmaalswijn. — Opv. en Onderwijs: De Chr. school in dezen tijd, 4. — Uit het pol. en soc. leven: De volkspartij voor vrijheid en democratie; Nog iets over het congres. — Boekbespreking. — Groninger Brieven. — Perschoouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER EN ONDER DE SYNODOCRATIE. 36

De „weg terug“ van ds H. J. Spier.

Onder degenen, die tijdens de zware worsteling uit de jaren 1942-'44 vóór aan stonden in den kring der bezwaarden behoort, zooals we reeds vernamen, behalve dr Schippers, ook ds H. J. Spier.

Levendig nam hij o.a. deel aan de werkzaamheden van den amersfoortschen kring en bad en werkte mee in den strijd tegen de zonde van dogmatische benepenheid, kerkelijke hiërarchie en sectarisme, welke, indien ze nog verder zouden voortvreten, de kerk moesten verscheuren.

Op het laatste moment, op het hoogtepunt, van den strijd is evenwel ook ds Spier overstap gegaan.

Zooals vanzelf spreekt, draagt ds Spier voor die daad geheel alleen zijn eigen, niet geringe, verantwoordelijkheid. Ongetwijfeld heeft hij een bepaald „recht“ om van standpunt te veranderen. Gelijk hij ook permanent onder de „roeping“, den „plicht“ staat, dat niet te doen. Hij wordt, als allen, opgeroepen in de reformatische worsteling, waaromtrent hij zoovele goede woorden gesproken en geschreven heeft, trouw te blijven tot aan het einde.

Wanneer we nu een en ander omtrent de positieverwisseling van ds Spier gaan zeggen, doen we dat dan ook alleen — net als steeds — om daardoor de plaats en den arbeid van hen, die voorheen bezwaard waren — en misschien nog wel zijn — zoo nauwkeurig mogelijk te bezien. En tegelijk willen we daardoor de ontwikkeling van en de situatie in de gereformeerde kerken weer nauwkeuriger onder de loupe nemen.

Zooals onze lezers zich ongetwijfeld nog wel zullen herinneren, schonk ds Spier ons vóór 1942 een zeer belangrijke bijdrage in het, toen nog alleen maar dogmatische-kerkrechtelijke, conflict in de Gereformeerde Kerken.

Op een fijne, glasheldere wijze analyseerde hij, naar aanleiding van Berkouwer's boek over het roomsch-katholicisme, de verwarde knoop in het gangbare dogmatische denken omtrent Gods belofte en derhalve ook omtrent Gods verbond en doop.

De groote massa der gereformeerden was, zoo toonde hij aan, verward in de strikken van een valsche belofte-begrip. Men had namelijk de belofte ge-abs-traheerd, dat wil zeggen: in en met z'n denken losgescheurd, uit de volheid van het woord Gods, zooals Hij dat elken dag naar ons laat uitgaan en waarmee Hij ons van uur tot uur aangrijpt.

In het ééne en ondeelbare woord Gods zijn immers Gods belovend woord en Gods eischend woord, zijn belofte en roeping, volledig, volstrekt en onlosmakelijk met elkaar vervlochten.

God laat nooit tot de menschen een belofte uitgaan, of zijn roeping komt er in mee en klinkt er in door. En de Heere roept nooit een menschenkind, of de muziek van zijn belofte ruischt door dat roepende, eischende woord heen! Daarom kan ook niemand werkelijk en zuiver Gods heerlijk beloftewoord horen of hij verneemt tegelijk de roepstem van den heiligen God! En evenmin hoort iemand werkelijk Gods lokkende roeping zonder dat de klank van 's Heeren belofte tegelijk in zijn ziel doordringt.

Wanneer God ons b.v. in zijn wet dag in dag uit toezigt dat heerlijke: Ik ben de HEERE u w God, dan komt dit rijke beloftewoord tegelijk als een goddelijke roepstem tot ons, ons dringend dat woord nu ook geloovig te aanvaarden; om daarin met ons gansche hart geloovig vertrouwend te rusten! En als de apostel zijn scherpe bevel laat klinken: dit is Zijn gebod, dat wij gelooven in den naam zijns Zoons Jezus Christus (1 Joh. 3:23), dan is het geven van, het aangrijpen met dit bevel tegelijk de belofte, dat God dit geloof kan en wil en zal geven!

Zie, voor deze eigenaardigheid, deze structuur van Gods belofte had ds Spier een helder oog ontvangen. „Goed gezien — zoo schreef hij eenmaal — houdt de belofte den eisch van geloof (en dus ook van bekeerling), reeds in zich verborgen, — en wie tracht deze beide, belofte en eisch, van elkaar los te maken, breekt de volle werkelijkheid van het Verbond Gods waarin wij leven“.

Is dat niet prachtig en duidelijk gezegd?

En zie, nu is — of liever: was — naar ds Spier's scherpe analyse, dit de fout van de massa der Gereformeerden, dat ze deze belofte en deze roeping uit elkaar scheurden, van elkaar abstraherden!

Natuurlijk konden ze zoo iets alleen in hun gedachten, in hun fantasie, doen! Gods woord zelf is voor ieder mensch onaanstastbaar, daar kan niemand mee prutsen of knoeien. In den mond van den Heiligen Geest. Die de belofte-en-roeping onophoudelijk tot ons spreekt, is het woord Gods een ondeelbare eenheid. En als een mensch voor dat woord niet heeft, wordt hij er door neergeslagen!

Maar in hun fantasie, in hun dwalenden geest, kunnen menschen met het woord des HEEREN heel veel! En zoo scheurden vele gereformeerden die roepende-belofte, of anders gezegd: die belovende-roeping uit elkaar! Ze maakten Gods belofte absoluut. Dat wil letterlijk zeggen: ze maakten die los van het volle spreken des Heeren. Ze pelden die als het ware uit het ééne en ondeelbare woord Gods uit. Toen hielden deze menschen niets anders dan twee losse brokstukken van Gods woord over! Ze hadden Gods ééne en ondeelbare waarheid, voor zoover het hen betrof, tot twee halve waarheden, of wat hetzelfde is, tot twee hééle leugens gemaakt! Een „belofte“ die niet meer de echte was. En een „roeping“ die ook niet meer de werkelijke was.

En het resultaat nu van deze abstractie, van dit losscheuren en op zich zelf stellen van een woord Gods uit den samenhang waarin God het alleen spreekt, was een z.g. belofte, waardoor de eeuwige zaligheid zonder meer werd gegarandeerd; een belofte-voor-de-uitverkooren-alléén. Wie deze belofte kreeg, wien deze belofte gold, werd zalig. Maar ook: wie niet zalig werd, had kort en goed deze belofte nooit echt ontvangen.

De gevolgen van dit ongeloovige en ongehoorzame gedoe bleven niet uit. De verminking van het woord Gods heeft altijd ontzaglijke en ontzettende consequenties. Men kwam volop in de narigheid!

Ds Spier heeft dat indertijd zeer duidelijk geteekend.

Met groote scherpheid en klaarheid schetste hij de moeilijkheden, waarin de menschen, die bij deze self-made belofte leefden, geraakten. Langs een „rechten“

weg liepen ze, welken kant ze ook uitgingen, in den val.

We zullen dat, aan de eertijds zoo vaste en sterke, hand van ds Spier, nog eens nagaan.

Hier volgt dan ds Spier's schilderij van het rede-neergangetje, waarlangs deze lieden zoo hals over kop in den strik loopen.

Het beginpunt van één tocht is:

Stelling één: De doop verzegelt Gods belofte.

Dat is, ieder zal het graag toegeven, een prachtig uitgangspunt, zelfs het éénig goede bij de geloofs-overwegingen omtrent den doop.

Vandaar wandelen de menschen dan het eerste traject en komen vervolgens bij:

Stelling twee: God beveelt dat kind van geloovige ouders te doopen.

Ook deze zin vertolkt een door en door schriftuurlijke waarheid. Geen bijbelsch christen zal er anders over denken.

Daarna gaan deze menschen weer verder op marsch en arriveeren dan bij:

Stelling drie: Dan wordt dus aan dat kind de belofte verzegeld. De doop is immers de verzegeling van Gods belofte.

Tegen deze uitspraak is ook niets in te brengen! Ze volgt met ijzeren logica op de voorgaande.

En zoo komen ze dan bij het eindpunt van de route:

Stelling vier: Dan wordt dat kind zalig!

En zie: daar liggen deze „reizigers“. Ze zitten grondig in den val!

Want dat voelen ze goed: deze laatste stelling deugt niet. Lang niet alle gedoopte kinderen worden zalig. Ja, dat weten we maar al te goed!

Maar wat dan?

De afgelegde weg was zoo effen en recht. De redeneering liep zoo vlot en glad. Nergens een haakje. En nu — toch mis?

Wat hebben veel menschen zich met deze en dergelijke vragen afgebeuld.

En daarom begon men dikwijls, van een precies tegenovergesteld uitgangspunt, een nieuwen tocht.

Men begon nu van achter af aan, aldus:

Stelling één: Dit kind is gedoopt, maar het is niet zeker dat het zalig wordt.

Wie zal deze constatering betwijfelen?

Verder terugwandelen kwam men dan bij de volgende halte:

Stelling twee: Dan is het ook niet zeker of aan dit kind Gods belofte verzegeld werd bij den doop.

Want als die belofte inderdaad aan dat kind verzegeld werd, was het ook zeker, dat het zalig zou worden.

En van deze pleisterplaats arriveerde men noodzakelijkerwijze tot de volgende, dat is tot:

Stelling drie: Dan is het ook niet zeker, dat dit kind „werkelijk“, „waarsachtig“ gedoopt is.

Want als het echt gedoopt was, was immers ook de belofte aan dat kind verzegeld en werd het zalig!

En zoo bereikte men dit eindpunt, het kon niet anders:

Stelling vier: Dan verzegelt de doop ook niet, of althans niet altijd, Gods belofte.

En — daar lag men weer.

Verward in de struiken van eigen redeneering.

Want als de doop niet altijd en gelijkelijk Gods ééne belofte verzegelt is er — men kan het niet meer met grond ontkennen — tweeërlei doop.